

Eğitimci, bilgin ve sanat yönleriyle Dr.Süheyl Ünver

Arslan Kaynarcağ

Süheyl Ünver hocamız örneğine az rastlanan bilim, kültür ve sanat adamlarındandır. Türk kültüründe önemli bir yeri vardır, bu nedenle iyi değerlendirilip gelecek kuşaklara yeterince tanıtılması gerekir.

1898'de doğan Süheyl Ünver muhaberat müdürlerinden Mustafa Enver Bey'in oğludur. Annesi tanınmış hattatlardan Şevki Efendi'nin kızıdır.

1915'te Tıp Fakültesi'ne girdi. Üniversiteyi 1920'de bitirerek doktor oldu. Cilt hastalıkları ve iç hastalıkları uzmanıdır.

Çok sevdiği hocası doktor Akil Muhtar'ın özendirmesi ile tıp dalında araştırma yapmak üzere Paris'e gitti.

Döndükten sonra 1930'da üniversiteye doçent oldu.

1933 üniversite reformundan sonra Tıp Tarihi Enstitüsü'nün başına geçti. Enstitüyü düzenleyerek burada büyük bir müze ve kitaplık meydana getirdi. Yurt içinde ve dışında ilgi ile izlenip aranan yayınlar yapmaya başladı.

Araştırma ve yazılarıyla, tıp tarihimizin bilinmeyen birçok yönlerini aydınlattı. Türk tıp ve eczacılık tarihinin dünya bilim tarihindeki önemli yerini ve anlamını bilimsel verilere dayanarak saptadı.

Yalnız tıp ve eczacılık tarihine değil genel olarak bütün Türk bilim tarihine ilgi duydu, örneğin *Istanbul Rasathanesi* ile ilgili önemli bir kitap kaleme aldı.

Gittikçe kültür tarihine daha geniş ilgi duymaya başladı. Selçuklulardan bu yana, okulları, bilim adamları ve özellikle kitaplıkları ile bütün Türk kültür tarihi onun araştırma yaptığı alanlar arasına girdi.

1939'da profesör, 1955'te ordinaryus profesör oldu.

Güzel Sanatlar Akademisi'nde yıllarca minyatür dersleri verdi.

1951'de Süheyl Ünver Arşiv ve Kütüphanesi adıyla bir "tesis" kurmuştu. Tesis kurulduğunda 3000 basma ve yazma kitap, 5000 kadar sanat eseri, 200 000'e yakın arşiv malzemesini içeriyordu.

Bu önemli tesisdeki malzeme yıllar geçtikçe daha da çoğaldı.

Şimdi onun bütün yazıları, kişisel kitapları ve arşivi, bağış olarak İstanbul'da Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Deontoloji Bölümü'ndeki özel yerde, Süleymaniye Kitaplığı'nda, Ankara'da Türk Tarih Kurumu'nda, ayrıca Kadıköy'ündeki evinde araştırma yapmak isteyen herkesin yararlanmasına açıktır.

Düzenli ve konularına göre çok iyi biçimde ayrılmış bu arşivi inceleyenler gördükleri değerli belgeler ve zenginlik karşısında şaşırıp kalırlar. Tarihimizde başka bir kimse böyle bir arşiv yapamamıştır.

Süheyl Ünver İstanbul Üniversitesi'nde yıllarca Tıp Tarihi ve Deontoloji dersleri verdi. Deontoloji konusunda yayınları vardır.

Fransızca, Farsça, Arapça ve İngilizce bilen Süheyl Ünver yazdıklarının bilimsel değeri kadar, sayısıyla da adeta bir rekor kırmıştır. Şimdiye kadar 1300'e yakın kitap, broşür ve makale yazdığı anlaşılıyor. Hâlâ da yazmakta, ders vermekte, konuşmalar yapmaktadır.

Çoktan emekli olmuştur ama, Cuma günleri Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ne gidenler onu eskisi gibi, kürsüsünde ders verirken bulabilirler. Nitekim Süleymaniye kitaplığında, her Pazartesi günü öğleden sonra yaptığı sohbetlerden herkes yararlanabilmektedir.

Değerli hocamızın engin ve derin kişiliği, kuşkusuz, onun yaşam öyküsünü anlatmaya çalışan bu naçiz satırların kapsamını çok aşar.

İlk iki cildini Osman Ergin'in üçüncü cildini Gönül Özdemir'in hazırladığı *Süheyl Ünver Bibliyografyası* onun bilimsel verimini ortaya koyduğu gibi, önsözleriyle kendisini daha iyi tanımamıza yardım etmektedir.

Süheyl Ünver'de ailesinden gelen özgün Osmanlı kültürünün etkisi, genç yaşında, Aziz Mecdi Efendi'yle tanışmasından sonra daha derinleşir. Mutasavvıftır Mecdi efendi, olumlu ve yeniliğe açık yönleri ile dikkati çekmektedir.

Süheyl Ünver çok geçmeden, Muallim Cevdet, Osman Ergin ve Dr. Rifat Osman gibi her biri, Türk kültür tarihinde belli bir yeri olan, eserleriyle hizmet eden kimselerle tanışır. Onların olumlu etkisi altında kalır, onlara etki yapar.

Dr. Rifat Osman'ın kendisine yazdığı mektuplar Süleymaniye Kitaplığı'ndaki arşivde ciltlenmiş olarak durmaktadır.

Hocamızın, eserine ve kişiliğine yönelik bir araştırma yapmak isteyenler, adeta bir rönesans adamının karşısında bulduklarını göreceklerdir.

Süheyl Ünver gerçekten de yorulmak bilmez araştırmacılığı, bilime, sanata, tarihe bağlılığı ve insan sevgisiyle, rönesans insanı kimliği göstermektedir.

Doğu ve Batı kültürünün çok güzel bir sentezini yapmıştır kendisinde. Eski kültürümüzün, geleneklerimizin, güzel, yararlı ve insancı yönlerine titizlik ve kıskançlıkla sahip çıktığı gibi, Batı'dan gelen olumlu yeniliklere de açıktır.

Onun bilim adamı yönü, hekimliğinde, bilimsel yazılarında ve kitaplarında; tarihçi yönü bu konudaki araştırma ve yazılarında; sanatçı yönü çok sayıdaki tezhip ve minyatürlerinde görülür. Sanatçı yönüne şairliğini de ekleyebiliriz. Zira onun eskiden şiir yazdığı da anlaşılmaktadır.

Ayrıca iyi bir folklorcudur. Tıp ve eczacılık folkloruyla ilgili çalışmaları bulunmaktadır. Mahyacılıkla ilgili eseri etnografyacı yönünü gösterir.

Kitabı, kitaplığı, kitapçıyı son derece sever Süheyl Ünver. Yurt içindeki ve dışındaki kitaplıklara planlı bir düzenle gider, özellikle yazma kitapları teker teker gözden geçirir. Her kitabın bir yaşam öyküsü vardır onun için. Bu yaşam öyküsünü ondan daha iyi kimse saptayamaz. Notlar alır. Dünyadaki Türkçe yazmaların yarısından çoğu onun elinden geçmiş, incelenmiştir.

Süheyl Ünver'in eğitimciliği bütün kişiliğinin en belirgin yönüdür.

Bütün hayatında örnek ve çok verimli bir eğitimci olarak görülmektedir. O yalnız okulda değil, her yerde öğrenci olsun, olmasın herkese bir şeyler öğretmek, yanına gelenleri aydınlatmak ister.

Aynı zamanda öğretirken öğrenmekten zevk duyar.

Yalnız bilgisiyile değil, hareketleriyle de çok şey öğretmiştir bizlere.

Yukarıda da değindiğim gibi, Doğu ve Batı kültürünün, Doğu ve Batı görgüsünün en güzel en olumlu yönlerini onda buluruz. Bir Osmanlı efendisi olduğu kadar Cumhuriyet aydınıdır da.

Böylesine değerli bir bilim ve kültür adamımız için, bir armağan kitabı çıkarmanın zamanı gelmemiş midir? Gelmiştir ve çoktan geçmiştir. Süheyl Ünver için Armağan kitabı çıkarılmayacaktır da kimin için çıkarılacaktır? Tarih Kurumu'nun, değerli hekimlerimizin bu konuda hemen bir girişimde bulunup gerçekleştirmelerini öneririm.

Biliyorum Süheyl Ünver hocamıza geçen yıl Tıp Fakültesi Dekanı tarafından üstün hizmet belgesi verildi. Bunun bir değerlilik olduğunu kabul ediyorum.

Bir armağan kitabının kısa zamanda hazırlanıp yayınlanması daha başka anlam taşıyacaktır.

Süheyl Ünver hocamıza borcumuz çok, kolay kolay ödeyemeyiz.